

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (dziewiąta izba)

z dnia 19 listopada 2015 r. *

Odesłanie prejudycjalne — Dyrektywa 2001/29/WE — Artykuł 3 ust. 1 — Publiczne udostępnianie — Pojęcia „udostępniania” i „publiczności” — Rozpowszechnianie programów telewizyjnych — Proces bezpośredniego przekazu

W sprawie C-325/14

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez hof van beroep te Brussel (sąd apelacyjny w Brukseli, Belgia) postanowieniem z dnia 17 czerwca 2014 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 7 lipca 2014 r., w postępowaniu:

SBS Belgium NV

przeciwko

Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM),

TRYBUNAŁ (dziewiąta izba),

w składzie: J. Malenovský (sprawozdawca), pełniący obowiązki prezesa izby, M. Safjan i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 10 czerwca 2015 r., rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu SBS Belgium NV przez P. Maeyaerta i A. De Bleeckere’a, advocaten,
- w imieniu Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM) przez E. Marissensa, avocat,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Segoina i F.X. Bréchota, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, działającego w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: niderlandzki.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnaddę i F. Wilmana, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. L 167, s. 10 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 17, t. 1, s. 230).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu pomiędzy SBS Belgium NV (zwaną dalej „SBS”) a Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM) (belgijską organizacją autorów, kompozytorów i wydawców) w przedmiocie obowiązku zapłaty godziwego wynagrodzenia za rozpowszechnianie programów przy użyciu techniki bezpośredniego przekazu.

Ramy prawne

- 3 Zgodnie z motywami 23 i 27 dyrektywy 2001/29:

„(23)

Niniejsza dyrektywa powinna bardziej zharmonizować obowiązujące prawo autora do publicznego udostępniania utworu. Prawo to należy rozumieć w szerszym znaczeniu, jako obejmujące każde udostępnianie utworu odbiorcom nieznajdującym się w miejscu, z którego przekazywanie pochodzi. Prawo to obejmuje każdą publiczną transmisję lub retransmisję utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, w tym nadawanie programów; prawo to nie powinno obejmować żadnych innych działań.

[...]

(27) Zwykłe dostarczenie urządzeń przeznaczonych do umożliwienia lub dokonania przekazu nie stanowi samo w sobie przekazania w rozumieniu niniejszej dyrektywy”.

- 4 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Prawo do publicznego udostępniania utworów i prawo podawania do publicznej wiadomości innych przedmiotów objętych ochroną”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie powinny zapewnić autorom wyłączne prawo do zezwalania, lub zabrania, na jakiegokolwiek publiczne udostępnianie ich utworów, drogą przewodową lub bezprzewodową, włączając podawanie do publicznej wiadomości ich utworów w taki sposób, że osoby postronne mają do nich dostęp w wybranym przez siebie miejscu i czasie.

[...]

3. Czynności publicznego udostępniania utworów i podawania do publicznej wiadomości określone w niniejszym artykule, nie powodują wyczerpania praw określonych w ust. 1 i 2”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 5 SABAM, organizacja zbiorowego zarządzania prawami autorskimi, reprezentuje twórców w zakresie udzielania zgody osobom trzecim na korzystanie z dzieł podlegających ochronie na gruncie prawa autorskiego oraz przy pobieraniu opłat za to korzystanie.
- 6 SBS jest niderlandzkojęzyczną komercyjną organizacją radiową i telewizyjną, która zajmuje się produkcją i dystrybucją programów telewizyjnych. SBS w ramach swojej działalności nadawczej prowadzi szereg prywatnych komercyjnych stacji telewizyjnych w Belgii. Program SBS obejmuje zarówno programy własne, jak również programy zakupione od krajowych i zagranicznych producentów i dostawców programów.
- 7 SBS emituje swoje programy wyłącznie za pośrednictwem techniki zwanej „bezpośrednim przekazem”. Polega to na dwustopniowym procesie, w ramach którego SBS przekazuje sygnały będące nośnikami programu poprzez prywatne połączenie „z punktu do punktu” ze swoimi dystrybutorami, takimi jak Belgacom, Telenet i TV Vlaanderen. Na tym etapie szeroki krąg odbiorców nie może odbierać tych sygnałów. Następnie dystrybutorzy przesyłają owe sygnały – w danym wypadku po zakodowaniu – do swoich abonentów, tak że ci ostatni mogą na swoich odbiornikach telewizyjnych – w danym wypadku przy pomocy udostępnionego przez dystrybutora dekodera – oglądać programy. W zależności od danego dystrybutora sygnały są transmitowane drogą satelitarną w odniesieniu do TV Vlaanderen, drogą kablową, jeśli chodzi o Telenet lub przez łącza xDSL w odniesieniu do Belgacomu.
- 8 SABAM uważa, że SBS, jako organizacja radiowa i telewizyjna poprzez nadawanie za pomocą bezpośredniego przekazu dokonuje publicznego udostępniania w rozumieniu art. 3 dyrektywy 2001/29. Jest zatem wymagane zezwolenie podmiotów prawa autorskiego. SABAM wnosi tytułem odszkodowania o zapłatę określonej kwoty.
- 9 SBS kwestionuje to żądanie. Według SBS tylko dystrybutorzy i inne organizacje tego samego rodzaju dokonują publicznego udostępniania mającego znaczenie na gruncie prawa autorskiego. SBS uważa zatem, że nie jest winny żadnego wynagrodzenia.
- 10 Rechtbank van koophandel te Brussel (sąd gospodarczy w Brukseli) uwzględnił żądanie SABAM i zasądził od SBS zapłatę prawie miliona EUR z tytułu praw autorskich za rok 2009.
- 11 SBS wniósł apelację od wyroku wydanego przez ten sąd do sądu odsyłającego.
- 12 W tych okolicznościach hof van beroep te Brussel (sąd apelacyjny w Brukseli) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy nadawca, który emituje swoje programy wyłącznie za pośrednictwem techniki przekazu bezpośredniego – czyli dwustopniowego procesu, w ramach którego przekazuje swoje sygnały będące nośnikami programów w formie kodowanej do dystrybutorów (satelitarnych, kablowych lub przez łącze xDSL) przez satelitę, połączenia światłowodowe lub inny środek transportu [transmisji], mimo że sygnały podczas [tego przekazu] albo w związku z tym przekazem nie są publicznie dostępne i w ramach którego dystrybutorzy następnie przekazują sygnały swoim abonentom, tak że mogą oni oglądać te programy – dokonuje publicznego udostępnienia w rozumieniu art. 3 dyrektywy 2001/29?”

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 13 Poprzez swe pytanie sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że organizacja radiowa i telewizyjna dokonuje czynności publicznego udostępniania w rozumieniu tego przepisu, gdy przekazuje sygnały będące nośnikami

programu wyłącznie dystrybutorom sygnałów, mimo że sygnały te podczas tej transmisji i w związku z nią nie są publicznie dostępne, a dystrybutorzy ci wysyłają następnie owe sygnały swoim abonentom, tak że ci ostatni mogą oglądać te programy.

- 14 W tym względzie należy zauważyć, że podstawowym celem dyrektywy 2001/29 jest zapewnienie autorom wysokiego poziomu ochrony, umożliwiającego im otrzymanie stosownego wynagrodzenia za korzystanie z ich utworów, polegające w szczególności na ich publicznym udostępnianiu. W związku z tym pojęcie „publicznego udostępniania” zawarte w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy należy rozumieć szeroko, zgodnie zresztą z wyraźnym brzmieniem motywu 23 wspomnianej dyrektywy (wyrok *ITV Broadcasting i in.*, C-607/11, EU:C:2013:147, pkt 20 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 15 Trybunał orzekł już, że pojęcie „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 łączy dwie przesłanki wymagające łącznego spełnienia, mianowicie chodzi o „czynność udostępnienia” utworu i udostępnienie tego ostatniego „publiczności” (zob. wyrok *Svensson i in.*, C-466/12, EU:C:2014:76, pkt 16).
- 16 Jeśli chodzi w pierwszej kolejności o „czynność udostępniania”, oznacza ona każde transmitowanie chronionych utworów, niezależnie od wykorzystywanych środków lub procesów technologicznych (wyrok *Football Association Premier League i in.*, C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 193).
- 17 Ponadto każda transmisja lub retransmisja danego utworu z wykorzystaniem szczególnego technicznego sposobu przekazu musi uzyskać, co do zasady, indywidualne zezwolenie autora tego utworu (wyrok *ITV Broadcasting i in.*, C-607/11, EU:C:2013:147, pkt 24).
- 18 W niniejszej sprawie z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym wynika, że organizacja radiowa i telewizyjna, której dotyczy spór w postępowaniu głównym, przekazuje sygnały będące nośnikami programu wielu dystrybutorom sygnałów przez satelitę, kabel lub łącze xDSL, a zatem przez różne środki lub procesy technologiczne.
- 19 Z powyższego wynika, że takie równoległe transmisje powinny być uznane za stanowiące „czynności udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29.
- 20 Po drugie, pojęcie „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 wymaga jeszcze, jak zostało przypomniane w pkt 15 niniejszego wyroku, aby utwory objęte ochroną zostały rzeczywiście udostępnione „publicznie”.
- 21 W tym względzie z orzecznictwa Trybunału wynika, że pojęcie „publiczności” oznacza, iż chodzi o nieokreśloną liczbę odbiorców, potencjalnych widzów i zakłada dodatkowo dość znaczną liczbę osób (zob. podobnie wyroki: *SGAE*, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 37, 38; *ITV Broadcasting i in.*, C-607/11, EU:C:2013:147, pkt 32).
- 22 Jednak w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu głównym, jak wyraźnie wynika z pytania prejudycjalnego, dany nadawca przekazuje sygnały będące nośnikami programu indywidualnym, określonym dystrybutorom, tak że potencjalni widzowie nie mogą mieć do nich dostępu.
- 23 Utwory transmitowane przez nadawcę takiego jak w postępowaniu głównym, są zatem udostępniane nie „publicznie” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29, ale indywidualnym, określonym przedsiębiorcom.
- 24 Ze względu na przypomniany w pkt 15 niniejszego wyroku kumulatywny charakter dwóch elementów składowych publicznego udostępniania, jako że nie został spełniony warunek, iż chronione utwory powinny być udostępniane publicznie, to transmisje dokonywane przez nadawcę takiego jak w postępowaniu głównym, nie są objęte zakresem pojęcia „publicznego udostępniania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29.

- 25 W tym kontekście nie można z góry wykluczyć, że w niektórych sytuacjach abonenci dystrybutorów takich jak w postępowaniu głównym mogą być uznani za „publiczność”, której dotyczy pierwotna transmisja przeprowadzona przez nadawcę.
- 26 W tym względzie przede wszystkim bezsporne jest, że dystrybutorzy tacy jak w niniejszej sprawie nie zaliczają się w każdym wypadku do takich odbiorców w przeciwieństwie do przedsiębiorstw takich jak ośrodki hotelowe będące przedmiotem spraw, w których wydano wyroki: SGAE (C-306/05, EU:C:2006:764); Phonographic Performance (Ireland) (C-162/10, EU:C:2012:141).
- 27 Z powyższego wynika, że abonenci, którzy są odbiorcami transmisji dokonywanych przez danych dystrybutorów, nie mogą być a priori uznani za „nowy” krąg odbiorców, którego nie dotyczyły pierwotne czynności udostępniania dokonane przez organizację radiową i telewizyjną (zob. a contrario wyrok SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, pkt 40).
- 28 W konsekwencji w sprawie w postępowaniu głównym istnieje tylko jedna „publiczność”, a mianowicie publiczność obejmująca wszystkich abonentów każdego dystrybutora.
- 29 W tym względzie z brzmienia pytania zadanego przez sąd odsyłający wynika, że to właśnie w następstwie działania tych dystrybutorów ich abonenci mogą oglądać programy telewizyjne.
- 30 Trybunał orzekł już zaś, że rozpowszechnianie utworu nadawanego drogą radiowo-telewizyjną przez przedsiębiorcę takiego jak w niniejszej sprawie swym abonentom stanowi świadczenie odrębnych usług dokonywane w celu zarobkowym, ponieważ opłata za abonament uiszczana jest przez wspomniane osoby nie na rzecz organizacji radiowej i telewizyjnej, lecz na rzecz tego przedsiębiorcy i jest należna nie za ewentualne świadczenia o charakterze technicznym, lecz za dostęp do rozpatrywanego udostępniania, a zatem do utworów objętych ochroną (zob. analogicznie wyrok Airfield i Canal Digitaal, C-431/09 i C-432/09, EU:C:2011:648, pkt 80).
- 31 Dokonywane przez przedsiębiorcę na warunkach opisanych w poprzednim punkcie niniejszego wyroku transmitowanie nie jest zatem wyłącznie zabiegiem technicznym mającym na celu zapewnienie odbioru pierwotnie nadawanego programu, czy też poprawę jakości tego odbioru, w strefie objętej zasięgiem tej emisji (zob. analogicznie wyrok Airfield i Canal Digitaal, C-431/09 i C-432/09, EU:C:2011:648, pkt 79).
- 32 W tym kontekście nie można z góry wykluczyć, że dystrybutor może znaleźć się w sytuacji niesamodzielnej w stosunku do organizacji radiowej i telewizyjnej i że świadczenie przez niego usług w zakresie rozpowszechniania ma charakter czysto techniczny, skutkiem czego jego działanie byłoby wyłącznie zabiegiem technicznym w rozumieniu orzecznictwa Trybunału (zob. w szczególności wyroki: Football Association Premier League i in., C-403/08 i C-429/08, EU:C:2011:631, pkt 194; Airfield i Canal Digitaal, C-431/09 i C-432/09, EU:C:2011:648, pkt 74, 79).
- 33 Gdyby tak było, co ustalić powinien sąd krajowy, abonenci danych dystrybutorów mogliby być uznani za publiczność objętą udostępnianiem dokonany przez organizację radiową i telewizyjną, a zatem organizacja ta dokonywałaby „publicznego udostępniania”.
- 34 W świetle wszystkich poprzedzających rozważań na zadane pytanie należy odpowiedzieć, iż art. 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29 należy interpretować w ten sposób, że organizacja radiowa i telewizyjna nie dokonuje czynności publicznego udostępniania w rozumieniu tego przepisu, gdy przekazuje sygnały będące nośnikami programu wyłącznie dystrybutorom sygnałów, mimo iż sygnały te nie są publicznie dostępne podczas tej transmisji albo w związku z nią, a dystrybutorzy ci następnie przekazują sygnały swoim abonentom, tak że mogą oni oglądać te programy, chyba że działanie danych dystrybutorów jest wyłącznie zabiegiem technicznym, co powinien ustalić sąd odsyłający.

W przedmiocie kosztów

- ³⁵ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (dziewiąta izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 1 dyrektywy 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym, należy interpretować w ten sposób, że organizacja radiowa i telewizyjna nie dokonuje czynności publicznego udostępniania w rozumieniu tego przepisu, gdy przekazuje sygnały będące nośnikami programu wyłącznie dystrybutorom sygnałów, przy czym sygnały te nie są publicznie dostępne podczas tej transmisji albo w związku z nią, a dystrybutorzy ci następnie przekazują sygnały swoim abonentom, tak że mogą oni oglądać te programy, chyba że działanie danych dystrybutorów jest wyłącznie zabiegiem technicznym, co powinien ustalić sąd odsyłający.

Podpisy